

บทที่ 3

การปฏิรูปเศรษฐกิจในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทศวรรษ 1980 คือ ทศวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านทฤษฎี นโยบายและพฤติกรรมของการพัฒนาประเทศต่าง ๆ ในโลก โดยเฉพาะในบรรดาประเทศสังคมนิยม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวขึ้นกับเงื่อนไขความเป็นจริงของแต่ละประเทศและสภาพการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ลักษณะและเวลาของการเปลี่ยนแปลงมีความแตกต่างกัน

บางประเทศดำเนินการเปลี่ยนแปลงโดยเริ่มจากการล้มล้างระบบที่มีอยู่ทั้งหมด คือ ระบบแนวความคิด ระบบการเมืองและเศรษฐกิจ แล้วสร้างให้มีระบบใหม่ขึ้นมาแทนที่ เพราะการนำของประเทศเหล่านี้เห็นว่าในระยะผ่านมา สาเหตุที่ทำให้การขยายตัวของประเทศชั้นนั้นคือระบบการต่างๆดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขความเป็นจริงของประเทศและสภาพการณ์ของโลก ฉะนั้นเพื่ออยากให้ประเทศชาติขยายตัวในระดับที่สูงกว่า ต้องดำเนินการปฏิรูปทุก ๆ ระบบโดยเริ่มจากการปฏิรูประบบการเมือง คือการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น พร้อมกันนั้นก็ดำเนินการปฏิรูประบบอื่น ๆ ไปด้วย โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจเพราะเห็นว่าระบบเศรษฐกิจคือพื้นฐานการคงตัวและขยายตัวของประเทศชาติ ฉะนั้นการปฏิรูประบบอื่น ๆ โดยเฉพาะระบบการเมืองก็เพื่อทำให้เกิดมีการปฏิรูประบบเศรษฐกิจนั่นเอง การปฏิรูปในลักษณะดังกล่าวนี้ ได้แก่ การปฏิรูปในบรรดาประเทศยุโรปตะวันออกและสหภาพโซเวียตที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการปกครองแบบสังคมนิยมสู่การปกครองแบบทุนนิยม และเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจจากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมสู่ระบบเศรษฐกิจตลาดเสรี และในที่สุดประเทศดังกล่าวก็ได้กลายเป็นอดีตประเทศสังคมนิยมโดยปริยาย

ส่วนอีกประเทศจำนวนหนึ่งได้ดำเนินการปฏิรูปโดยเริ่มจากการปฏิรูปทางด้านเศรษฐกิจ เพราะยังเชื่อตามหลักทฤษฎีของลัทธิวัตถุนิยมสังคมนิยมว่า ถ้าหากเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปก็จะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างส่วนบน ฉะนั้นการปฏิรูปต้องเริ่มจากเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขความบกพร่องทางด้านเศรษฐกิจและทำให้เศรษฐกิจขยายตัวเร็วขึ้น จากนั้นการเมืองก็จะมีเสถียรภาพและสังคมก็จะมีความสงบมากขึ้น เมื่อใดการเมืองหากไม่สอดคล้องกับเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ก็จะเกิดมีข้อขัดแย้งกันระหว่างการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งดังกล่าวการเมืองก็ควรปรับตัวให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจให้ได้ จึงจะทำให้การขยายตัวทุก ๆ

ระบบเกิดขึ้นพร้อมกันคือเศรษฐกิจเป็นพื้นฐาน การเมืองเป็นผู้ชี้แนะ และสังคมก็ให้การสนับสนุน ประเทศชาติจึงจะได้รับการพัฒนาให้ขยายตัวเร็วขึ้น การปฏิรูปในลักษณะนี้ได้แก่บรรดาประเทศสังคมนิยมในทวีปเอเชีย ดังจะได้ยกตัวอย่างให้เห็นบางประเทศดังต่อไปนี้

การปฏิรูปเศรษฐกิจประเทศจีนเริ่มปี 1978 โดยสภาแห่งชาติของจีนได้ประกาศนโยบายเปิดประตูการค้ากับต่างประเทศ (Open Policy) ซึ่งในเวลานั้นผู้นำการปฏิรูปเศรษฐกิจของจีน โดยถือว่าการปฏิรูปเศรษฐกิจเป็นก้าวแรกของการปฏิรูปทุก ๆ ระบบของประเทศ เพราะว่าถ้าเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลกระทบต่อสังคมและการเมือง เพราะฉะนั้นการปฏิรูปโดยเริ่มจากเศรษฐกิจนี้จึงเป็นวิธีวัตถุนิยมของลัทธิมาร์กซ์ที่ผู้นำของประเทศจีนได้ประยุกต์ใช้และได้รับผลดีคือ ถ้าเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติของจีนก่อนและหลังการปฏิรูปจะเห็นว่ามี ความแตกต่างกันดังนี้คือ ตั้งแต่ปี 1952 ถึงปี 1977 การเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติโดยเฉลี่ยแต่ละปีประมาณร้อยละ 5.7 แต่ภายหลังได้ดำเนินการปฏิรูปคือ ตั้งแต่ปี 1978 ถึงปี 1989 การเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติโดยเฉลี่ยแต่ละปีประมาณร้อยละ 8.7¹ หมายความว่าภายหลังที่ได้ดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจแล้ว รายได้ประชาชาติได้เพิ่มขึ้นเร็วกว่าและเศรษฐกิจของจีนโดยรวมก็มีความก้าวหน้าขยายตัวเร็วขึ้น

ส่วนประเทศเวียดนามก็ได้ดำเนินการปฏิรูปโดยเริ่มจากเศรษฐกิจเหมือนกันคือ ในปี 1986 พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้เปิดประชุมสมัชชาของพรรคครั้งที่ 6 และได้ประกาศนโยบาย “จินตนาการใหม่” (renovation policy) หรือ (doi moi) ซึ่งหมายถึงการปฏิรูปทางด้านเศรษฐกิจนั่นเอง หมายความว่าประเทศเวียดนามได้ดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจเริ่มตั้งแต่ปี 1986 แต่ในช่วงแรก ประเทศเวียดนามได้พบกับปัญหาภัยเงินเฟ้ออย่างหนักคือในปี 1986 อัตราเงินเฟ้อได้เพิ่มขึ้นสูงที่สุดจนถึงประมาณร้อยละ 4.87 และในระหว่างปี 1987-1988 ได้ลดลงมาอยู่ในระดับประมาณร้อยละ 300 จนถึงปี 1989 ภัยเงินเฟ้อจึงสามารถควบคุมได้ โดยที่รัฐบาลได้ลดรายจ่ายลง ธนาคารแห่งรัฐก็ได้เพิ่มอัตราคอกเบี้ยให้สูงขึ้นเพื่อให้อุปทานของเงินน้อยลง พร้อมนั้นรัฐบาลก็ได้มีนโยบายราคาและอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว และส่งเสริมการส่งออกให้มากขึ้น

ฉะนั้นนับแต่ปี 1989 เศรษฐกิจของเวียดนามในระยะดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจมีเสถียรภาพมากขึ้น ซึ่งแสดงถึงการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติและรายจ่ายของรัฐบาล ดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

¹ Chima's State Statistical Bureau. 1984 and 1990.

ตาราง 3.1
Budget Operations in Vietnam 1985 - 92
(in percentages of GDP)

Items	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Revenue	14.5	13.2	12.2	11.3	16	16	14.8	18.6
- Tax	2.3	2.9	2.2	2.9	4.5	4.4	4	4.9
- Transfers from State enterprises	11.2	9.5	9.2	7.2	7.5	6.4	8.8	10.8
- Other	0.9	0.8	0.9	1.2	4	5.2	1.5	2.4
Current Expenditure (excluding Interest)	18	12.9	12.7	14	17.8	16.1	12.5	14.7
Wages and salaries	1.3	0.9	1	1.7	5.3	4	2.3	0
Subsidies	4.7	2.9	4.9	5.3	0	0	0	0
Other	12	9.2	6.8	7	12.5	12.1	10.2	0
Operation and maintenance	2.5	3.2	1.8	0.5	1	0.7	0.5	0
Capital Expenditure	8.2	5.9	3.9	4.4	6.7	5.6	3.1	5.6
Overall Primary Balance	-11.8	-5.7	-4.3	-0.7	-8.4	-5.6	-0.7	-1.7
Interest	0.2	0.2	0.1	0.2	2.9	2.4	1.7	2.1
Overall Balance	-12	-5.8	-4.4	-7.1	-11.4	-7.9	-2.5	-3.8

Source : Seiji Finch Naya and Joseph L.H. Tan, Asian Transitional Economies, Challenges and Prospects for Reform and Transformation. Institute of Southeast Asian Studies. Singapore : 1995. p.i12.

ตารางที่ 3.1 ได้แสดงถึงการเพิ่มขึ้นของรายรับและรายจ่ายของรัฐบาลภายหลังที่ได้มีการดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจอยู่สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งในปี 1986 คือ ปีที่เริ่มดำเนินการปฏิรูปนั้น รายรับของรัฐบาลเวียดนามอยู่ในระดับร้อยละ 13.2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมแต่พอมา

ถึงปี 1992 ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 18.6 และทำให้รัฐบาลเวียดนามสามารถลดการขาดดุลงบประมาณลงได้คือในปี 1985 งบประมาณขาดดุลถึงร้อยละ 12 ลดลงเหลือประมาณร้อยละ 3.8 ในปี 1992 หมายความว่า เศรษฐกิจแห่งชาติของเวียดนามขยายตัวมากขึ้น

ฉะนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า ประเทศที่ดำเนินการปฏิรูปโดยเริ่มจากการปฏิรูประบบเศรษฐกิจ จะทำให้การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ค่อย ๆ เป็นไปตามระบบที่ได้วางไว้และไม่มีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อระบบสังคมและการเมือง ประชาชนก็ไม่ได้รับความเดือดร้อนและสามารถรักษาระบบการปกครองแบบเก่าไว้ได้ หมายความว่ายังปกครองแบบสังคมนิยมเหมือนเดิม

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็เป็นหนึ่งในบรรดาประเทศสังคมนิยมในทวีปเอเชีย ที่ดำเนินการปฏิรูปโดยเริ่มจากการปฏิรูปเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการปฏิรูปจากระบบเศรษฐกิจแผนการสังคมนิยมสู่ระบบเศรษฐกิจแบบผสมโดยที่ยังสามารถรักษาระบบการปกครองแบบสังคมนิยมไว้ได้ ส่วนการปฏิรูปจะดำเนินไปอย่างไร มีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีแบบใด และมีผลกระทบอันใดเกิดขึ้นนั้นจะได้เสนอต่อไป

3.1 ทฤษฎีและนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ภายหลังพรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้ถือเอาลัทธิมาร์กซ์เลนินเป็นพื้นฐานทางด้านแนวความคิดในการพัฒนาประเทศมาได้ระยะหนึ่ง ก็ได้มีแนวความคิดใหม่เกิดขึ้นคือ ถ้าเอาลัทธิมาร์กซ์เลนินบวกกับทฤษฎีอื่น ๆ ที่ก้าวหน้าในโลกมาเป็นพื้นฐานทางด้านแนวความคิดในการพัฒนาประเทศคงจะมีความสอดคล้องกับเงื่อนไขและความเป็นจริงของประเทศ ฉะนั้น ในการประชุมของกรรมการกลางครั้งที่ 7 ในปี ค.ศ. 1979 จึงได้มีข้อริเริ่มแนวความคิดเกี่ยวกับ “จินตนาการใหม่” ขึ้นและได้ตั้งข้อสังเกตว่า “จินตนาการใหม่” คืออะไรแต่ก็ไม่ได้รับคำตอบเกี่ยวกับปัญหานี้อย่างแจ่มชัด เพราะแต่ละคนก็มีความคิดและความเข้าใจที่แตกต่างกันไป พอมาถึงปี ค.ศ. 1982 การประชุมสมัชชาหรือการประชุมใหม่ของพรรคครั้งที่ 3 ก็ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับ “จินตนาการใหม่” อีก แต่คำตอบที่ได้รับก็ยังไม่ชัดและยังไม่เป็นที่รู้จักของสมาชิกทั้งหมด แม้ในช่วงนี้ จะมีการทดลองใช้กลไกตลาดบ้างก็ตาม โดยเฉพาะมีการทดลองใช้กลไกตลาดในบริษัทเนยและน้ำ

อัครม บรุษภไฟฟ้า และบรุษภทยาสูบ คือทงสามบรุษภทงกล่าวได้ดำเนินการปฏิรูปรายในบรุษภให้ปฏิบัติตามทศทงใหม่ดงนี้²

1. ให้ดำเนินการตรวจและประเมินทรัพย์สินของบรุษภทงหมด
2. จัดตั้งกรรมการบริหารบรุษภใหม่
3. ปรับปรุงแผนงการผลิตใหม่
4. ปรับปรุงเทคนิคการผลิตใหม่
5. ให้บรุษภสร้างแผนการดำเนินธุรกิจของตนโดยปราศจากการแทรกแซงโดยตรงจากรัฐ
6. ให้บรุษภมีความเป็นอิสระทงด้านการคลัง
7. ให้ถือว่าบรุษภมีฐานะนิติบุคคล
8. ให้บรุษภเบิกจ่ายเงินเดือนตามแบบธุรกิจแทนการเบิกจ่ายแบบบริหาร
9. ให้บรุษภจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตามราคาตลาด
10. บรุษภมีหน้าที่เสียภาษีให้รัฐ

หน้าที่ของบรุษภ 10 ประการ ที่กล่าวมาข้างด้นนั้นถือว่าเป็นหน้าที่ที่ได้ทดลองใช้ในสามบรุษภที่กล่าวมาแล้วนั้น เพื่อเป็นการทดลองใช้กลไกตลาดในช่วงปี 1981-1985 ในที่สุดการทดลองดงกล่าวก็ทำให้บรุษภดงกล่าวสามารถเพิ่มผลผลิตและมีผลกำไรดี พอมาถึงปี ค.ศ. 1986 การประชุมสมัชชารองพรรคครั้งที่ 4 จึงมีมติเปลี่ยนแปลงการบริหารเศรษฐกิจ และให้ดำเนินการบริหารเศรษฐกิจตาม “จินตนาการใหม่” ซึ่งมีเนื้อหาในตอนหนึ่งว่า “ล้มล้างกลไกคุ้มครองแบบรวมศูนย์อาญาสิทธิ์ บริหารเกื้อกูลอย่างขาดตัวและเด็ดขาด และต้องปฏิบัติกลไกคิดไล่แบบธุรกิจ”³ หมายความว่าต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารเศรษฐกิจแบบบังคับหรือใช้คำสั่ง แล้วดำเนินการบริหารเศรษฐกิจตามกลไกตลาดและกลไกราคา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตและกำไรที่สูงขึ้น แต่วามติของพรรคเกี่ยวกับปัญหาดงกล่าวนี้ ได้สร้างข้อคิดและข้อสงสัยให้แก่สมาชิกของพรรคจำนวนหนึ่งว่ากำลังใช้ทฤษฎีอะไรเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ และได้หยิบยกเอาปัญหานี้ขึ้นมาถก

² บทบันทึกส่วนตัวของนายศรีสุพรรณ อุดมประเสริฐ ผู้ที่เคยได้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการบริหารเบียร์ลาวและบรุษภทยาสูบลาวในปี 1988.

³ ห้องว่าการศูนย์กลางพรรคฯ, เอกสารของการประชุมสมัชชารองพรรคครั้งที่ 4 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว. (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์แห่งรัฐ, 1986), หน้า 88.

เดียวกันในกลุ่มสมาชิกของพรรคและกลุ่มในกลุ่มคนต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง แต่ว่าในที่สุดก็ได้รับคำตอบที่แตกต่างกันไป ซึ่งพอสามารถจัดเป็นกลุ่มได้ดังนี้⁴

1. สมาชิกของพรรคจำนวนหนึ่งคิดว่า การที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การบริหารเศรษฐกิจตามจินตนาการใหม่เป็นการตรวจคืบการประยุกต์ใช้ทฤษฎีมาร์กซ์-เลนินว่าถูกต้องหรือไม่ เพราะว่าทฤษฎีมาร์กซ์-เลนินให้ความสำคัญแก่การผลิตสินค้าและความสัมพันธ์ระหว่างสินค้า-เงินตรา เมื่อยังมีหลายรูปแบบกรรมสิทธิ์หรือหลายภาคส่วนเศรษฐกิจงอตัวอยู่ เช่น กรรมสิทธิ์ของรัฐ กรรมสิทธิ์ของสหกรณ์ กรรมสิทธิ์ของเอกชนทุนนิยม กรรมสิทธิ์ของหุ้นส่วน กรรมสิทธิ์ของผู้ผลิตสินค้ารายย่อย และอื่น ๆ ฉะนั้นความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบกรรมสิทธิ์เหล่านี้ต้องดำเนินการตามความสัมพันธ์สินค้า-เงินตรา แต่ว่าในระยะผ่านมามาตามความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจถูกบังคับให้อยู่ในกรอบและไม่ได้ปฏิบัติตามจินตนาการที่ผู้กั้นคิดได้เขียนไว้จึงทำให้การดำเนินเศรษฐกิจในระยะผ่านไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้ที่ให้ออกคิดในลักษณะนี้ได้แก่สมาชิกผู้สูงอายุและผู้ที่มีแนวความคิดแบบอนุรักษนิยม

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารเศรษฐกิจอีกลักษณะหนึ่งได้ให้ความสำคัญแก่นโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่ของเลนิน (New Economic Policy) โดยให้ข้อสังเกตว่าในปี ค.ศ. 1921 เลนินได้ประกาศใช้นโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่ เป็นการเปลี่ยนแทนการใช้นโยบายคอมมิวนิสต์สมัยสงคราม (War Communism Policy) ระหว่างปี ค.ศ. 1918 - 1920 ทั้งสองนโยบายดังกล่าวถูกใช้ในสถานการณ์ไม่เหมือนกันเพราะมีเนื้อหาที่แตกต่างกัน คือ ในเวลานั้นเลนิน (Lenin) ได้ประเมินสถานการณ์ไว้ว่า ภายหลังกองทัพปฏิวัติเดือนตุลาคมปี 1917 สถานการณ์ของประเทศรัสเซียยังไม่มีความสงบคือยังมีสงครามอยู่ และประชาชนจำนวนมากก็ได้รับความเดือดร้อนจากสงครามดังกล่าว ฉะนั้นในช่วงตั้งแต่ปี 1918-1920 จึงมีความจำเป็นต้องใช้นโยบายคอมมิวนิสต์สมัยสงครามคือ ต้องบังคับให้ทุกคนต้องทำงานเพื่อประเทศชาติและนำเอาผลผลิตส่วนหนึ่งไปปรับใช้กองทัพ นอกจากนั้น ก็ต้องจัดแบ่งผลผลิตทั้งหมดให้ประชาชนทุกคนได้บริโภคเท่ากันด้วย พอมาถึงปี 1921 พอสถานการณ์สงบลง เลนิน (Lenin) ก็ได้ประกาศนโยบายเศรษฐกิจใหม่ซึ่งเรียกว่า นโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่ ซึ่งเป็นนโยบายที่ถือสำคัญผลประโยชน์ของผู้ใช้แรงงานและนำใช้ความสัมพันธ์สินค้า-เงินตรา โดยได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ทำมาค้าขายกัน และมีการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้นำเอาผลผลิตของตนมาขายในตลาดได้ตามต้องการ จนทำให้เกิดมี

⁴ บทบันทึกส่วนตัวของนายศรีสุพรรณ อุดมประเสริฐ ที่เคยได้เคยร่วมสัมมนาข้าราชการการระดับสูงในปี 1987

ความสัมพันธ์สินค้า-เงินตราระหว่างภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมแทนการบังคับยึดครองผลิตภัณฑ์ ในที่สุดก็เป็นการผลักดันให้การผลิตขยายตัวด้วยวิธีการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรและกรรมการได้รับผลประโยชน์จากการผลิตมากขึ้น แต่พอมาถึงปี 1924 เลนินได้เสียชีวิตไปและสถานการณ์ก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย จึงทำให้การปฏิบัตินโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่ถูกแทรกแซงจากนโยบายเศรษฐกิจแบบบังคับและพอมาถึงช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง สถานการณ์ก็ยิ่งบังคับให้มีการใช้นโยบายเศรษฐกิจแบบบังคับมากขึ้น ในที่สุดประเทศรัสเซียก็มีการบริหารเศรษฐกิจแบบบังคับและบรรดาประเทศสังคมนิยมต่าง ๆ ก็ได้ลอกเลียนแบบด้วย ฉะนั้น เพื่อที่จะกลับมาใช้นโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่ให้ถูกต้อง ต้องจำแนกความแตกต่างระหว่างนโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่ของเลนิน (new economic policy) และนโยบายคอมมิวนิสต์สมัยสงคราม (war communism policy) ให้ถูกต้องดังจะเสนอในตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2

เปรียบเทียบนโยบายคอมมิวนิสต์สมัยสงครามกับนโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่

นโยบายคอมมิวนิสต์สมัยสงคราม	นโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่
<ul style="list-style-type: none"> - ทุกคนต้องทำงานรับใช้ชาติและรับใช้สังคม - การผลิตทุกอย่างต้องรับใช้การทหารและการป้องกันชาติ - ไม่มีการซื้อ-ขาย ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ - มีการยึดครองผลิตภัณฑ์จากเกษตรกรรมโดยรัฐ เพื่อการผลิตในภาคอุตสาหกรรม - ใช้คำสั่งโดยตรงในการบริหารเศรษฐกิจ - ใช้ในสถานการณ์ที่เกิดสงครามและเกิดภัยพิบัติต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ถือสำคัญผลประโยชน์ของผู้ใช้แรงงาน - รับรู้การดำรงคงตัวของหลายรูปแบบกรรมสิทธิ์ - ต้องใช้ความสัมพันธ์สินค้า-เงินตรา เพื่อแบ่งปันผลผลิต - สร้างสัมพันธ์ภาพกรรมกรและเกษตรกร บนพื้นฐานความสัมพันธ์สินค้า-เงินตรา - ใช้กฎเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อบริหารเศรษฐกิจ - ใช้ในสถานการณ์ที่ประเทศชาติมีความสงบ

เพราะฉะนั้น กลุ่มนี้จึงคิดว่าการเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารเศรษฐกิจสู่วิธีการบริหารตามจินตนาการใหม่นี้ อาจเป็นการกลับมาใช้นโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่ของเลนินให้ถูกต้อง

เพราะว่าระยะเปลี่ยนผ่าน อาจมีการใช้นโยบายดังกล่าวผสมปนเปกกับนโยบายคอมมิวนิสต์สมัยสังคมนิยม ผู้ที่ให้ข้อสรุปในลักษณะนี้ส่วนมากได้แก่ ผู้ที่ได้รับการศึกษาจากบรรดาประเทศสังคมนิยม โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับการศึกษาด้านวิชาเศรษฐศาสตร์ของมาร์กซ์-เลนิน และเป็นผู้สอนวิชาดังกล่าวในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ด้วยและมีความเชื่อต่อทฤษฎีดังกล่าวมาก นอกจากนั้น คนกลุ่มนี้ก็ได้วิจารณ์การบริหารแบบบังคับของสตาลิน (Stalin) ว่าใช้อำนาจเผด็จการบริหารประเทศและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็ได้้นำวิธีการบริหารดังกล่าวมาใช้ด้วย ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารเศรษฐกิจสู่วิธีการบริหารตามจินตนาการใหม่นี้อาจเป็นการกลับมาใช้นโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่ของเลนินให้ถูกต้องเพราะระยะผ่านมา อาจมีการใช้นโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่ของเลนินอีกครั้ง

3. ข้อคิดเห็นของคนอีกจำนวนหนึ่งเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารเศรษฐกิจสู่วิธีการบริหารตาม “จินตนาการใหม่” ว่าเป็นการกลับมาใช้วิธีการบริหารเศรษฐกิจแบบทุนนิยมซึ่งประเทศลาวเคยใช้วิธีดังกล่าวก่อนปี ค.ศ. 1975 มาแล้วครั้งหนึ่ง เพราะว่ามีเพียงแค่สองระบอบการปกครองเท่านั้นคือ ทุนนิยมและสังคมนิยม ฉะนั้น ถ้าไม่ใช่สังคมนิยม ก็ต้องเป็นทุนนิยมแน่นอน และปรากฏการณ์ที่แสดงออกจากการใช้กลไกตลาดและราคาก็ชี้ให้เห็นถึงการแก่งกำไรและความร่ำรวยของคนส่วนน้อย ผู้ที่ให้ข้อคิดเห็นในลักษณะนี้ได้แก่ข้าราชการทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะข้าราชการที่เคยทำงานในฝ่ายรัฐบาลเวียงจันทน์ก่อนปี ค.ศ. 1975 และบรรดาเครือญาติของข้าราชการดังกล่าว นอกจากนั้นก็ยังมีประชาชนที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ จำนวนหนึ่งอีกด้วย กลุ่มคนเหล่านี้จำนวนหนึ่งเคยได้รับการศึกษาจากประเทศที่มีการปกครองแบบทุนนิยม และอีกจำนวนหนึ่งมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ ฉะนั้นการดูปัญหาเกี่ยวกับการบริหารเศรษฐกิจ อาจไม่ลึกเท่าที่ควรจึงให้คำตอบเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวโดยปราศจากการวิจัยและค้นคิด แต่ที่ผู้ให้ข้อคิดเห็นในลักษณะเช่นนี้ควมจำนวนส่วนมากของประชากรในประเทศและมักจะอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวงกว้างแบบไม่เป็นทางการโดยที่อยากให้รัฐบาลปล่อยให้ประเทศชาติมีความเป็นเสรีมากขึ้น

4. ส่วนข้าราชการที่มีตำแหน่งสูงและได้รับการจัดสัมมนาโยบายของพรรคเป็นประจำ จะเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารสู่วิธีการบริหารเศรษฐกิจตาม “จินตนาการใหม่” ว่าเป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของลัทธิมาร์กซ์-เลนิน ผสมกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของลัทธิมาร์กซ์-เลนิน ผสมกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของฝ่ายตะวันตก เช่น ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของคลาสสิก ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของนิโคลาสซิก และทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของเคนส์ (Keynes) คนกลุ่มนี้มีความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ของเคนส์ (Keynes) เพราะเข้าใจว่าเศรษฐศาสตร์ของเคนส์ (Keynes) สามารถใช้เครื่องมือบริหารเศรษฐกิจได้ดีโดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐ

โดยตรงเข้าในการบริหารธุรกิจของหัวหน้าจุลภาค ทำให้การธุรกิจมีความคล่องตัวมากขึ้นและทำกำไรได้ดี นอกจากนั้นการประยุกต์ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของลัทธิมาร์กซ์-เลนินผสมกับทฤษฎีของฝ่ายตะวันตกที่กล่าวมาแล้วนั้นยังเป็นการเลือกเอาแต่ข้อดีของทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการบริหารเศรษฐกิจด้วย หมายความว่า เป็นการเลือกเอาข้อดีจากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมและทุนนิยมเพื่อนำมาใช้ในระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ที่ถูกรเรียกว่าระบบเศรษฐกิจแบบผสมนั่นเอง

ข้อคิดเห็นทั้ง 4 ลักษณะที่กล่าวมานั้นชี้ให้เห็นว่า ภายหลังจากประชุมสมัชชาครั้งที่ 4 ของพรรคในปี ค.ศ. 1986 ได้เปิดโอกาสให้คนภายในชาติมีวิธีคิดกว้างออก คือ อาจจำแนกกระแสแนวความคิดของคนภายในชาติในระบอบนั้นได้ว่า มีทั้งกระแสแนวความคิดแบบอนุรักษนิยมและเสรีนิยมเกิดขึ้น เช่น ผู้ที่เห็นด้วยกับข้อคิดที่เห็นที่ 1 และที่ 2 คือผู้ที่มีแนวความคิดแบบอนุรักษนิยมที่อยากรักษาระบบเศรษฐกิจที่ใช้ทฤษฎีมาร์กซ์-เลนินเป็นพื้นฐาน และแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงก็อยากให้เป็นการแก้ไขข้อบกพร่องที่ผ่านมาเท่านั้น และไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดแบบเสรีนิยมที่มีการเอารัดเอาเปรียบกัน ส่วนข้อคิดที่ 3 นั้น ได้รับการสนับสนุนจากคนจำนวนมากที่อยากเปลี่ยนแปลงประเทศให้กลายเป็นประเทศทุนนิยมเสรี จึงมีการวิจารณ์ระบบการบริหารเศรษฐกิจว่าเป็นการบริหารแบบไม่มีประสิทธิภาพและไม่ขยายตัว ฉะนั้น ในเมื่อพรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้ประกาศนโยบาย “จินตนาการใหม่” ออกมาแล้ว คนกลุ่มนี้จึงเข้าใจว่า เป็นการกลับมาใช้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมและในอนาคตก็หวังว่าประเทศจะก้าวสู่การปกครองแบบทุนนิยมด้วย หมายความว่า ข้อคิดเห็นที่ 3 นี้เป็นข้อคิดเห็นที่เกิดจากกระแสแนวความคิดแบบเสรีนิยมที่แตกต่างกับแนวความคิดแบบอนุรักษนิยม แต่ว่าลักษณะของข้อคิดที่แตกต่างกันนั้นก็ไม่ได้สร้างปัญหาให้มีการแตกแยกแต่ประการใด แม้ว่าข้อคิดเห็นที่ 1 และข้อคิดเห็นที่ 2 จะเกิดจากความรู้เกี่ยวกับสังคมนิยม และข้อคิดเห็นที่ 3 จะเกิดจากประสบการณ์และความรับรู้ทุนนิยมของคนจำนวนไม่น้อยก็ตามในที่สุดก็จะมีแนวโน้มเข้าหาลักษณะที่ 4 ของข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวหมายความว่า นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารเศรษฐกิจมีทั้งการถกเถียงกันทางด้านทฤษฎีและมีการทดลองปฏิบัติ พอมาถึงวันที่ 29 มกราคม 1988 การประชุมของกรมการบริหารงานของพรรคครั้งที่ 5 ก็ได้เน้นถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารเศรษฐกิจสู่การบริหารเศรษฐกิจตาม “จินตนาการใหม่” หรือ “กลไกเศรษฐกิจใหม่” และได้จำแนกความแตกต่างระหว่างกลไกเศรษฐกิจเก่าและกลไกเศรษฐกิจใหม่ ดังตารางที่ 3.3 ดังนี้

ตารางที่ 3.3

ความแตกต่างระหว่างกลไกเศรษฐกิจเก่าและกลไกเศรษฐกิจใหม่

กลไกเศรษฐกิจเก่า	กลไกเศรษฐกิจใหม่
<ul style="list-style-type: none"> - กลไกรวมศูนย์อำนาจสิทธิ์ บริหารและถือฤ - ใช้คำสั่งบริหารเป็นหลักเพื่อบริหารเศรษฐกิจ - รัฐแทรกแซงการธุรกิจ ทำให้ไม่สะดวกในการธุรกิจ - ความสัมพันธ์สินค้า-เงินตรา ถูกจำกัด โดยรูปแบบการแลกเปลี่ยนสินค้ากับสินค้า - ให้ความสำคัญแก่กรรมสิทธิ์ของรัฐและกรรมสิทธิ์ของสหกรณ์มากเกินไป - ผู้ใช้แรงงานไม่มีแรงกระตุ้นทางด้านเศรษฐกิจ จึงไม่มีการแข่งขัน 	<ul style="list-style-type: none"> - กลไกรวมศูนย์ประชาธิปไตย และเป็นกลไกตลาดที่มีการคัดสรรของรัฐ - ใช้เครื่องมือทางด้านเศรษฐกิจ เช่น นโยบายการเงิน การคลัง - วิสาหกิจต่าง ๆ มีความเป็นอิสระในการดำเนินงานของตน - เปิดกว้างการค้าขายทั้งภายในและต่างประเทศ โดยใช้กลไกราคาเป็นหลัก - ให้ความสำคัญแก่ทุก ๆ รูปแบบกรรมสิทธิ์ที่มีอยู่ภายในประเทศ - มีการแข่งขันระหว่างผู้ใช้แรงงานจึงทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเร็ว

ที่มา : เอกสารของการประชุมครบคณะครั้งที่ 5 ของคณะกรรมการงานศูนย์กลางพรรค (สมัยที่ 4) เวียงจันทน์ : 1988, หน้า 134 - 148.

นอกจากจะได้จำแนกความแตกต่างระหว่างกลไกเก่าและกลไกใหม่แล้ว การประชุมครั้งนี้ยังได้เปิดกว้างประชาธิปไตยให้ทุกคนและทุกฝ่ายได้ดำเนินการทำมาหากินหรือดำเนินการต่าง ๆ อย่างเสรีและถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งแสดงออกในการเน้นถึงการค้าเสรี ราคาที่เกิดจากอุปสงค์และอุปทาน และขยายตลาดให้กว้างออก นอกจากนั้นก็ต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารการเงินและการคลังให้สอดคล้องกับกลไกเศรษฐกิจใหม่ด้วย เช่นในเมื่อก่อนมีเพียงแต่ธนาคารแห่งรัฐเป็นผู้ดูแลกิจการการเงินทั้งหมด โดยไม่อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินธุรกิจได้ แต่การประชุมครั้งนี้ได้อนุญาตให้จัดตั้งธนาคารพาณิชย์ขึ้นและดำเนินธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนั้น

การคลังก็ได้แก้ไขให้สอดคล้องกับทิศทางเศรษฐกิจในระยะใหม่ด้วย พร้อมกันนั้นรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็ได้มีมติตกลงเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้⁵

- มติตกลงของคณะรัฐมนตรี เลขที่ 9 ว่าด้วยนโยบายภาษีของรัฐ ซึ่งแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบายการคลังของรัฐบาลเพื่อให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจใหม่
- มติตกลงเลขที่ 10 ว่าด้วยแผนการเศรษฐกิจ ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงจากแผนการรวมศูนย์ของส่วนกลางเป็นแผนการของหน่วยธุรกิจ
- มติตกลงเลขที่ 11 ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงระบบธนาคารสู่ธนาคารธุรกิจ ซึ่งในเมื่อก่อนมีเพียงธนาคารแห่งรัฐเท่านั้น
- มติตกลงเลขที่ 12 ว่าด้วยทิศทางและมาตรการเพื่อเพิ่มทวีการจรรยาจรสินค้า - เงินตรา ซึ่งหมายถึงการล้มล้างสิ่งกีดขวางการค้าขายสินค้านำเข้าทั้งหมด เพราะว่ในเมื่อก่อนการค้าถูกจำกัด โดยเฉพาะการค้าเอกชน
- มติตกลงเลขที่ 13 ว่าด้วยการบริหารการนำสินค้านำเข้าและการส่งสินค้านำออก เพื่อให้การค้าขายกับต่างประเทศดำเนินไปตามนโยบายของรัฐอย่างถูกต้อง
- มติตกลงเลขที่ 14 ว่าด้วยนโยบายราคา ซึ่งหมายถึงการล้มล้างราคาประเภทต่าง ๆ เช่น ราคาสำหรับข้าราชการระดับราคาสำหรับข้าราชการ และราคาสำหรับประชาชนทั่ว ๆ ไป โดยให้ทุกคนปฏิบัติราคาเหมือนกันคือราคาที่เกิดจากอุปสงค์และอุปทานที่แท้จริง
- มติตกลงเลขที่ 15 ว่าด้วยการจัดตั้งระบบธุรกิจการค้า แต่ส่วนกลางถึงพื้นฐานและจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งหมายถึงการแบ่งกรอบการบริหารเศรษฐกิจระหว่างส่วนกลาง และจังหวัดต่าง ๆ พร้อมกันนั้นก็ต้องล้มล้างจุดตรวจสินค้านำเข้าระหว่างแขวงทั้งหมด
- มติตกลงเลขที่ 16 ว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจต่อภาคเอกชน โดยอนุญาตให้เอกชน ดำเนินเศรษฐกิจของตนได้ ซึ่งก่อนหน้านี้ภาคเอกชนถูกจำกัดกรอบการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะห้ามไม่ให้เอกชนดำเนินโครงการขนาดใหญ่ได้
- มติตกลงเลขที่ 17 ว่าด้วยนโยบายวิสาหกิจหุ้นส่วนระหว่างรัฐและเอกชน โดยถือว่าเอกชนเป็นผู้ที่มีความรู้และทุนทรัพย์ ที่สามารถร่วมกิจการกับรัฐได้ และรัฐจะต้องปกป้องสิทธิของเอกชนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

⁵ ห่องว่าการสภารัฐมนตรี. บรรดามติตกลงของสภารัฐมนตรี (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์ประจำสภารัฐมนตรี, 1988), หน้า 1-98.

- มติตกลงเลขที่ 18 ว่าด้วยสิทธิผูกขาดของรัฐในการส่งออกสินค้ายุทธศาสตร์ เช่น สินค้าจากป่า ไม้ทุก ๆ ประเภท วัว, ควาย สัตว์ป่า กำยาน (Benzoin) กาแฟ ยาสูบ ครั่ง (Stricklac) แร่ (mineral)

- มติตกลงเลขที่ 19 ว่าด้วยสิทธิในการผลิตธุรกิจของบรรดารัฐวิสาหกิจ โดยให้รัฐวิสาหกิจดำเนินธุรกิจตามกลไกตลาดและรับผิดชอบบัญชีการเงินของตนคือการขาดทุน กำไรและภาษีของรัฐ โดยรัฐจะไม่แทรกแซงกิจการภายในของรัฐวิสาหกิจโดยตรง

บรรดามติตกลงที่กล่าวมานั้น นายกรัฐมนตรีไกรสรณ์ พรหมวิหาร ได้เซ็นในวันที่ 12 มีนาคม 1988 ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารเศรษฐกิจแบบผสม โดยที่รัฐเป็นผู้ดำเนินกิจการใหม่ และต้องลงทุนมาก นอกนั้นก็สร้างเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมที่ดีให้แก่การพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติโดยรวม ส่วนภาคเอกชนก็มีสิทธิดำเนินธุรกิจของตนตามกฎหมายที่รัฐได้วางไว้ ซึ่งมติตกลงของคณะรัฐมนตรีเลขที่ 16 ได้ระบุเกี่ยวกับสิทธิในการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนอย่างแจ่มชัด

ภายหลังการประชุมของคณะกรรมการบริหารพรรคครั้งที่ 5 และคณะรัฐบาลได้ออกมติตกลงที่กล่าวมาแล้วนั้น ก็ได้จัดให้มีการสัมมนาให้แก่ข้าราชการและประชาชนทั่วประเทศให้รับทราบนโยบายเศรษฐกิจใหม่ของพรรคและรัฐบาลและในเมื่อประชาชนรับทราบแล้ว ก็มีความยินดีมากเพราะรัฐบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีเสรีภาพในการทำมาหากินมากขึ้น ซึ่งแสดงออกในเนื้อหาของการประชุมของกรรมการบริหารพรรคครั้งที่ 5 ในตอนหนึ่งว่า “ดำเนินการค้าเสรี ถูกกฎหมาย” เพราะว่าก่อนหน้านี้การค้าเอกชนถูกควบคุมจากรัฐจนทำให้ไม่มีความสะดวกในการทำธุรกิจ ฉะนั้นพอมาถึงระยะเปลี่ยนแปลงใหม่นี้ ประชาชนผู้ทำการค้าขายจึงมีความดีใจมาก นอกจากนั้น รัฐบาลก็ได้ประกาศใช้กฎหมายการลงทุนของต่างประเทศในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในเดือนมีนาคม 1989 เพื่อสร้างความเชื่อใจแก่นักลงทุนของต่างประเทศในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งในเมื่อก่อนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีการร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับบรรดาประเทศสังคมนิยมเป็นส่วนใหญ่ พอมาถึงระยะการปฏิรูปทางด้านเศรษฐกิจ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว “มีนโยบายเปิดประตู” (Open policy) สร้างความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจกับทุก ๆ ประเทศในโลกที่มีความประสงค์อยากมีความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจกับประเทศลาว กฎหมายการลงทุนของต่างประเทศใช้ภายหลังการปฏิวัติในปี 1975 และเป็นกฎหมายที่ได้ประกาศใช้ก่อนรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (15 สิงหาคม 1991) ฉะนั้น กฎหมายการลงทุนฉบับนี้จึงแสดงถึงเจตนาที่ดีของรัฐบาลลาวที่อยากปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับเศรษฐกิจของโลก และ

อยากให้เศรษฐกิจของประเทศเชื่อมเข้ากับระบบเศรษฐกิจของโลกซึ่งกฎหมายนี้ได้เน้นถึงสามรูปแบบของการลงทุนคือ^๑

1. รูปแบบธุรกิจตามสัญญาที่เป็นรูปแบบการเซ็นสัญญาร่วมธุรกิจระหว่างบริษัทของ สปป.ลาว กับบริษัทของต่างประเทศ หมายความว่า บริษัทของต่างประเทศจะมาทำสัญญาร่วมธุรกิจกับบริษัทของลาวแบบให้บริษัทของลาวเป็นสาขาจำหน่ายสินค้าได้

2. รูปแบบของการจัดตั้งวิสาหกิจผสมร่วมกันระหว่างนักลงทุนของ สปป.ลาว กับนักลงทุนจากต่างประเทศ หมายความว่าทั้งสองฝ่ายจะลงทุนจัดตั้งวิสาหกิจใหม่ขึ้น

3. รูปแบบการจัดตั้งวิสาหกิจโดยทุนของผู้มาลงทุนจากต่างประเทศ

นอกจากนั้น กฎหมายการลงทุนของต่างประเทศใน สปป.ลาวฉบับนี้ ยังได้รับประกันการลงทุนจากต่างประเทศไม่ให้เสียหายหรือถูกยึดจากรัฐด้วย

การปฏิรูปเศรษฐกิจในช่วงปี 1986 - 1990 เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงจากอันเก่าสู่อันใหม่อย่างรวดเร็วมาก ซึ่งในระยะนี้พรรคและรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญดังนี้

1. นโยบายเกี่ยวกับภาคส่วนเศรษฐกิจ (Economic sectors) ที่ประกอบด้วย 5 ภาคส่วน คือ เศรษฐกิจสังคมนิยม เศรษฐกิจเอกชนทุนนิยม เศรษฐกิจหุ้นส่วน เศรษฐกิจผู้ผลิตสินค้ารายย่อย และเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งในเมื่อก่อนได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่เศรษฐกิจสังคมนิยมโดยถือว่าเป็นภาคส่วนเศรษฐกิจที่มีบทบาทนำพาภาคส่วนเศรษฐกิจอื่น ๆ นอกจากนั้นก็มุ่งเน้นลดบทบาทของภาคส่วนเอกชนทุนนิยมให้น้อยลง แต่นโยบายใหม่ในระยะของการปฏิรูปได้ให้ความสำคัญแก่ทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ โดยถือว่าทุกภาคส่วนมีสิทธิเสมอภาคในการดำเนินธุรกิจของตนเอง ความแตกต่างระหว่างนโยบายเก่าและใหม่เกี่ยวกับภาคส่วนเศรษฐกิจนี้ ได้ทำให้ข้าราชการจำนวนไม่น้อยตั้งคำถามขึ้นว่า “ถ้าภาคส่วนเศรษฐกิจสังคมนิยมไม่มีบทบาทนำพาแล้วจะพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่สังคมนิยมอย่างไร”

2. นโยบายเกี่ยวกับกลไกเศรษฐกิจ โดยได้มีการจำแนกระหว่างกลไกเก่าและกลไกใหม่ ซึ่งกลไกเก่าให้ความสำคัญแก่การบริหารเศรษฐกิจตามแผนการของส่วนกลาง ส่วนกลไกใหม่คือ กลไกตลาดและราคา ฉะนั้นความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกตลาดและราคาที่รัฐบาลประกาศใช้ในระยะการปฏิรูปนี้ก็สร้างความไม่พอใจให้คนจำนวนหนึ่งว่า “กลไกตลาดและราคาคือเครื่องมือบริหาร

^๑ หวังว่าการสภารัฐมนตรี. กฎหมายการลงทุนของต่างประเทศ สปป.ลาว (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์ประจำสภารัฐมนตรี, 1988), หน้า 54.

เศรษฐกิจของทุนนิยม” ถ้าประเทศเราใช้กลไกดังกล่าว ก็หมายถึงการบริหารเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนั่นเอง

3. นโยบายส่งเสริมการผลิตสินค้าและส่งเสริมการค้าเสรีถูกกฎหมาย เป็นนโยบายผลักดันให้ทุกคนรู้จักการค้า ซึ่งในช่วงก่อนการปฏิรูปนั้น การค้าถูกจำกัด และถือว่าเป็นวิธีการเก็งกำไรหรือทุจริตบุคคลอื่น ถ้าบุคคลใดทำการค้าก็ถือว่าบุคคลนั้นทุจริตผู้อื่น ฉะนั้นถือว่าการค้าเป็นสิ่งที่ไม่ดี และไม่มีใครอยากทำการค้า จึงทำให้คนสังคมนิยมไม่รู้จักวิธีการค้าแต่ภายหลังรัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการค้าและการผลิตสินค้าจึงทำให้ประชาชนรู้จักค้าขายมากขึ้น

4. นโยบายเปิดประตู (Open policy) คือ นโยบายเปิดรับเอาความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ รับเอาความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พร้อมกับความก้าวหน้าและสิ่งที่ดีต่าง ๆ เข้ามาภายในประเทศ เหมือนกันกับเปิดประตูแลหน้าต่างรับเอาอากาศบริสุทธิ์เข้ามาภายในบ้าน แต่ก็ยังมีบางคนได้ตั้งคำถามขึ้นว่า “จะอย่างไร เพื่อไม่ให้ยุงและแมลงเข้ามาพร้อมกับอากาศบริสุทธิ์ดังกล่าว”

นโยบายหลัก 4 ประการ ของการปฏิรูปทางด้านเศรษฐกิจที่กล่าวมานั้นพรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้มีแนวความคิดริเริ่มตั้งแต่การประชุมกรรมการบริหารพรรคครั้งที่ 7 ในปี 1979 และเริ่มมีการทดลองปฏิบัติในสมัยการประชุมสมัชชา (การประชุมใหญ่) ครั้งที่ 3 ของพรรคในปี 1982 เมื่อเห็นว่าได้รับผลดี พรรคก็ได้วางออกเป็นแนวทางและนโยบายอย่างเป็นทางการในสมัยการประชุมสมัชชาของพรรคครั้งที่ 4 ในปี 1986 และได้จัดให้มีการสัมมนาเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วประเทศได้รับทราบและปฏิบัติในสมัยการประชุมของคณะกรรมการบริหารพรรคครั้งที่ 5 ในปี 1988 แม้จะมีแนวความคิดแบบอนุรักษนิยม เพื่อรักษาระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมอย่างสมบูรณ์แบบไวก็ก็ตาม เช่น มีความกลัวว่าพรรคจะนำพาประเทศให้เดินตามเส้นทางทุนนิยม และได้ตั้งหลายคำถามเกี่ยวกับนโยบายหลัก 4 ประการของการปฏิรูปเศรษฐกิจ แต่ในที่สุดแนวความคิดอนุรักษนิยมดังกล่าวก็ไม่สามารถคิดขวางกระบวนการปฏิรูปนี้ได้ ฉะนั้นในวันที่ 27 มีนาคม 1991 การประชุมสมัชชาของพรรคครั้งที่ 5 ก็ได้จัดขึ้นและดำเนินนโยบายการปฏิรูปต่อไป

ที่ได้กล่าวมานั้นคือการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเข้าในแนวทางและนโยบายการปฏิรูปทางด้านเศรษฐกิจในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเฉพาะการเปลี่ยนจากการใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของลัทธิมาร์กซ์-เลนิน แต่อย่างเดียวมาเป็นการใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของหลายสำนักรวมกันจนทำให้เกิดระบบผสมขึ้น ซึ่งมีทั้งปัจจัยสังคมนิยมและปัจจัยทุนนิยมรวมอยู่ด้วยกันในประเทศหนึ่ง เช่นนับตั้งแต่พรรครัฐตลอดถึงการปกครองทุก ๆ ชั้นและภาคส่วนเศรษฐกิจของรัฐ (State economic sector) ยังเป็นแบบสังคมนิยมอยู่ มีเพียงแต่ได้อนุญาตให้ปัจจัยทุนนิยม

สามารถดำเนินธุรกิจอย่างถูกต้องตามกฎหมายได้เท่านั้น ฉะนั้นในเมื่อเศรษฐกิจทุนนิยมเข้ามามีบทบาทขึ้นแล้ว จะกระทบใ้การผลิตและชีวิตการเป็นอยู่ ตลอดถึงระบบเศรษฐกิจทั้งหมดอย่างใดนั้น จะได้เสนอดังต่อไปนี้

3.2 ทิศทางการพัฒนาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมในระยะการปฏิรูปเศรษฐกิจ

องค์ประกอบเศรษฐกิจของประเทศมีคือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม แขนงบริการและอื่น ๆ ที่สามารถบ่งบอกได้ว่า ในช่วงที่เศรษฐกิจแห่งชาติขยายตัวโครงสร้างประกอบนี้ก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย คือในปี 1988 สัดส่วนประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติจากแผนการผลิตในภาคเกษตรกรรมมีประมาณร้อยละ 50 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อุตสาหกรรมมีร้อยละ 20 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และส่วนที่เหลือคือสัดส่วนประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติจากแผนบริการและอื่น ๆ ประมาณร้อยละ 21 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พอมาถึงช่วงเศรษฐกิจที่มีการพัฒนามากขึ้น องค์ประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติก็เปลี่ยนแปลงไปคือ ในปี 1991 สัดส่วนประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติจากการผลิตในแขนงเกษตรกรรมได้ลดลงเป็นร้อยละ 57.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี 1994 ลดลงเหลือประมาณร้อยละ 56.4 และในปี 1995 ลดลงเป็นร้อยละ 54.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ส่วนแขนงเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากคือแขนงบริการและพาณิชย์นำเข้า ซึ่งได้เพิ่มขึ้นจากประมาณร้อยละ 21 ในปี 1988 สัดส่วนประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติจากการผลิตอุตสาหกรรมมีประมาณร้อยละ 20 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พอมาถึงปี 1991 และปี 1994 ได้ลดลงมาเป็นประมาณร้อยละ 17.8 แต่ในปี 1995 ได้เพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 18.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ดังจะแสดงให้เห็นในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4

Sectoral composition of the Laos Economy

Unit : percentage of GDP

Sectors	1988	1991	1994	1995
Agriculture	59	57.3	56.4	54.3
Industry	20	17.8	17.8	18.8
Services and Import Tax	21	24.9	25.8	26.9
GDP	100	100	100	100

Sources : - The Europa year Book 1988 ;
 - Basic statistics about the socio-economic development in the Lao P.D.R. 1991 ; 1995.

หมายความว่าในเมื่อเศรษฐกิจแห่งชาติถูกพัฒนาไป องค์ประกอบเศรษฐกิจแห่งชาติก็เปลี่ยนแปลงตามและส่งผลกระทบต่อภายในของแต่ละแขนงเศรษฐกิจแห่งชาติด้วย โดยเฉพาะแขนงการผลิตทางภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นแขนงผลิตวัตถุดิบแก่สังคมและเป็นพื้นฐานที่ดีให้แก่เศรษฐกิจแห่งชาติด้วย ฉะนั้นในช่วงดำเนินการปฏิรูปทางด้านเศรษฐกิจในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแขนงการผลิตทางภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมจะได้รับผลกระทบอย่างแน่นอนคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงรูปการจัดตั้งการผลิตและเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิตต่าง ๆ ดังจะเสนอต่อไป

3.2.1 การพัฒนาเกษตรกรรมในช่วงการปฏิรูปเศรษฐกิจ

ตามทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม หรือแผนการ 5 ปี ครั้งที่สอง (1986-1990) รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แบ่งการลงทุนไว้ในแขนงเกษตรกรรมประมาณร้อยละ 20 ของการลงทุนไว้ในแขนงเกษตรกรรมประมาณร้อยละ 20 ของการลงทุนทั้ง

หมด⁷ โดยถือว่าเป็นแขนงการผลิตใหญ่และมีความสำคัญมากจึงได้รับส่วนแบ่งในการลงทุนมากที่สุด การลงทุนในช่วงนี้ถือว่าเป็นการลงทุนของรัฐบาลโดยตรง โดยที่ยังไม่ได้เปิดให้ต่างประเทศเข้ามาลงทุนในแขนงนี้ แต่พอมาถึงทศวรรษ 1990 ก็เริ่มมีการลงทุนจากต่างประเทศบวกกับการลงทุนของภายในประเทศมากขึ้น ดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5

Investment in Agriculture and Irrigation (1991 - 1995)

Unit : Bill Kips.

Investment	1991	1992	1993	1994	1995
Domestic	1.47	3.74	2.85	4.45	5.49
Foreign	7.67	11.90	14.10	15.43	20.50
Total	9.10	15.64	16.95	19.88	26.01

Sources : Basic Statistics about Agriculture and forestry, 1996.

หมายความว่า ในปี 1989 รัฐบาลได้ประกาศใช้กฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแล้ว ต่างประเทศก็ได้เข้ามาลงทุนในลาวมากขึ้นทุก ๆ ปี โดยเฉพาะในภาคเกษตรก็ได้รับการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้นเหมือนกันเช่นในปี 1991 การลงทุนของต่างประเทศเข้าในแขนงนี้ประมาณ 7.67 ต่อกีบ (Billion Kips) การลงทุนได้เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี จนถึงปี 1995 การลงทุนก็ได้เพิ่มขึ้นถึง 20.52 ต่อกีบ ส่วนทุนภายในก็เพิ่มขึ้นจาก 1.47 ต่อกีบ ในปี 1991 เป็น 5.49 ต่อกีบในปี 1995 และการลงทุนในแขนงการเกษตรกรรมและชลประทานทั้งหมดก็เพิ่มขึ้นจาก 9.14 ต่อกีบในปี 1991 เป็น 26.01 ต่อกีบ ในปี 1995 และการลงทุนในแขนงเกษตรกรรมและชลประทานทั้งหมด ก็เพิ่มขึ้นจาก 9.14 ต่อกีบในปี 1991 เป็น 26.01 ต่อกีบในปี 1995 ทำให้การผลิตในภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยแต่ 1983 - 1993 ประมาณร้อยละ

⁷ หอว่าการศูนย์กลางพรรคฯ, เอกสารของการประชุมสมัชชาครั้งที่ 4 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว., (เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์แห่งรัฐ, 1986), หน้า 255.

2.6 และสำหรับปี 1994 เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.4⁸ โดยเฉพาะการผลิตข้าวก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละปี ดังตามที 3.6 ดังนี้

ตารางที่ 3.6

Rice Production 1985 - 1995

Year	Area (ha)	Production (Thousand Tons)
1985	654,962	1396.1
1986	641,632	1450.3
1987	556,437	1215.5
1988	544,828	1003.4
1989	596,160	1404.1
1990	656,654	1491.5
1991	556,878	1223.4
1992	592,549	1502.3
1993	538,686	1250.7
1994	610,900	1577.1
1995	559,900	1417.8

Source : Basic statistics about the Socio-economic development in the Lao P.D.R. for 15 years 1975 - 1990) and 1995

ตัวเลขการผลิตส่วนมากจะอยู่ในช่วงระหว่าง 1.4 - 1.5 ล้านตัน แต่ว่าในปี 1988 การผลิตตกต่ำถึง 1.0 ล้านตัน อาจเป็นเพราะสองสาเหตุคือ ดินฟ้าอากาศในปีนั้นไม่ค่อยจะอำนวยเท่าไร และในปี 1988 ก็เป็นปีที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายมาก จึงทำให้มีการปรับโครงสร้างการผลิตใหม่ เช่นมีการล้มเลิกสหกรณ์เกษตร และนิคมเกษตรของรัฐด้วย แต่ว่าในปี 1991 และ 1993 นั้นเป็นเพราะดินฟ้าอากาศจริง ๆ ที่ทำให้การผลิตข้าวลดลง แต่อย่างไรก็ตามการผลิตข้าวยัง

⁸ The Europa year Book, 1996 p.1909.

เป็นการผลิตที่จะต้องได้ทำให้เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี เพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในของประเทศ ตัวอย่างว่าคนๆหนึ่งบริโภคข้าวประมาณ 350 กิโลกรัมต่อปี และในปี 1995 ประเทศลาวก็มีพลเมืองประมาณ 4.58 ล้านคน ฉะนั้น ต้องผลิตข้าวให้ได้ประมาณ 1.5 ล้านตันจึงจะเพียงพอต่อการบริโภคภายใน นอกจากข้าวแล้วพืชอื่น ๆ ที่สำคัญก็ได้แก่ข้าวโพด เผือก ถั่ว ยาสูบ ฝ้าย อ้อย กาแฟ ชา และอื่น ๆ ดังตารางที่ 3.7 ดังนี้

ตารางที่ 3.7

Production of Agriculture 1985 - 1995

Unit : thousand tons

Items	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Rice	1450.3	1215.5	1003.4	1404.1	1491.5	1223.4	1502.3	1253.7	1577.1	1417.8
Maize	41.7	35.7	50.8	43.8	81.9	68.5	57.7	47.6	55.8	50.4
Starchy roots	65.4	120.1	187.2	159.8	162.7	132.0	104.8	112.8	159.5	99.1
Vegetable	18.6	30.3	68.4	65.7	60.6	51.2	56.6	125.1	156.4	61.7
Mungbeans	0.9	1.8	1.9	3.1	2.6	2.1	5.5	2.2	1.7	2.3
Soybeans	2.6	3.7	4.4	4.9	4.5	5.5	5.1	4.5	6.0	4.8
peanut	4.2	5.6	4.5	5.9	8.0	5.6	6.7	5.2	4.8	8.4
Tobacco	13.9	24.7	29.8	33.4	58.4	45.3	48.2	29.2	31.8	26.6
cotton	2.6	4.0	4.3	4.4	4.9	4.7	5.3	5.9	5.9	8.8
Sugarcane	72.3	103.8	107.0	126.0	111.9	80.4	94.4	85.5	65.1	61.3
coffee	5.0	5.3	7.8	5.4	5.3	8.0	7.4	7.5	9.0	8.6
Tea	0.6	0.5	1.3	0.7	1.6	1.7	1.0	1.4	1.9	0.8

Sources : Basic statistics about Agriculture and forestry, 1996 ; Basic statistics about the socio-economic development in the LAO P.D.R for 15 years (1975 - 1990) and 1995

ตารางที่ 3.7 แสดงให้เห็นว่าการผลิตในภาคเกษตรกรรมในช่วงการปฏิรูป 10 ปีที่ผ่านมา มีการขยายตัวน้อยมาก โดยเปรียบเทียบระหว่างการผลิตในปี 1995 กับปี 1986 แล้ว การผลิตไม่ได้เพิ่มขึ้นมากพอเท่าใดมีบางอย่างที่ผลิตได้น้อยกว่า และการผลิตก็ไม่ปกติ บางปีได้น้อยบางปีได้มาก เพราะการผลิตยังขึ้นกับธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ นอกจากพืชแล้วการเลี้ยงสัตว์ก็เป็นแขนงหนึ่งที่สำคัญมากในภาคเกษตรกรรม เพราะว่าเนื้อสัตว์เป็นอาหารที่สำคัญที่สุดสำหรับร่างกายและ

สัตว์บางประเภทยังใช้แรงช่วยทำการผลิตให้แก่เกษตรกรด้วย ฉะนั้นในระยะ 10 แห่งการปฏิรูปผ่านมา การเลี้ยงสัตว์ จึงได้รับการดูแลเป็นอย่างดี และในทุก ๆ ปีจำนวนสัตว์เลี้ยงก็เพิ่มขึ้นด้วย ดังตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8

Product of Livestock 1986 - 1995

Unit : Thousand heads

Year	Buffaloes	Cattle	Pigs	Sheeps	Poultry
1986	980.1	646.4	1279.7	74.4	6359.7
1987	1027.6	702.6	1419.6	82.4	7961.7
1988	1040.7	764.1	1267.9	89.2	6868.5
1989	1026.1	816.5	1349.9	105.2	8249.7
1990	1071.8	841.9	1372.1	139.4	7884.3
1991	1099.5	899.1	1468.6	116.8	8028.7
1992	1130.3	993.0	1560.5	104.1	8906.0
1993	1134.2	1019.8	1624.8	125.7	10091.1
1994	1168.2	1135.5	1673.3	141.6	10696.5
1995	1191.4	1145.4	1723.5	152.9	11338.3

Sources : Basic Statistics about the socio -economic development in the Lao P.D.R 1995

การเพิ่มขึ้นของจำนวนสัตว์เลี้ยงดังกล่าว โดยเฉพาะสัตว์ปีกได้เพิ่มขึ้นมาก และเป็นอาหารประจำวันของประชาชน ฉะนั้นเกษตรกรจึงนิยมเลี้ยงเป็นสินค้าจำนวนมากแล้วจำหน่ายส่งท้องตลาดทุกวัน ส่วนแกะ (Sheeps) ก็มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีเช่นกัน สัตว์ประเภทนี้คนบริโภคน้อย แต่น้ำมันและหนังของแกะยังเป็นสินค้าที่ขายดีในท้องตลาดด้วย สำหรับการเลี้ยงหมู โดยเปรียบเทียบในปี 1995 กับปี 1986 แล้วเพิ่มขึ้นประมาณ 5 แสนตัว ซึ่งถือว่าเป็นตัวเลขที่เพียงพอสำหรับบริโภคภายในประเทศ นอกจากนั้นจำนวนวัว (Cattle) ก็เพิ่มขึ้นจาก 646.4 พันตัวในปี

1986 เป็น 1.1 ล้านตัว ในปี 1995 ส่วนควายก็ถือว่าเป็นสัตว์ที่ให้ประโยชน์มากคือใช้ช่วยแรงงานและเอาเนื้อเป็นอาหาร และในช่วง 10 ปีแห่งการปฏิรูปทางด้านเศรษฐกิจนี้ แม้คนเราจะบริโภคควายทุกตัว แต่จำนวนควายก็ยังเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีคือจากประมาณ 9 แสนตัวในปี 1986 เพิ่มขึ้นเป็น 1.1 ล้านตัวในปี 1995

การผลิตทางภาคเกษตรกรรมไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชหรือการเลี้ยงสัตว์ก็ตาม ก็ต้องได้ใช้ทั้งสองวิธีสมทบกัน คือใช้วิธีแบบธรรมชาติที่เคยทำกันมาตั้งแต่อดีตผ่านมาเป็นเวลาช้านาน และใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าด้วยกัน บวกด้วยแรงจูงใจที่เกิดจากการประกาศใช้นโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจในระยะนี้จึงทำให้ตัวเลขการผลิตเพิ่มขึ้น และสามารถสนองกับความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นส่วนใหญ่ หมายความว่าผลผลิตทางภาคเกษตรกรรมที่กล่าวมานั้น ได้สนองตอบนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง เพราะว่าภายหลังที่รัฐบาลได้ประกาศใช้กลไกตลาดและราคาแล้ว เกษตรกรก็มีแรงจูงใจผลักดันให้ทำการผลิตมากขึ้น หมายความว่าผลิตได้หลายก็ขายได้หลาย ขายได้ก็เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกันกับแขนงการผลิตอื่น ๆ โดยเฉพาะแขนงอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงดำเนินการปฏิรูประยะ 40 ปีที่ผ่านมา ซึ่งจะได้เสนอเป็นหัวข้อต่อไป

3.2.2 การพัฒนาอุตสาหกรรมในช่วงการปฏิรูปเศรษฐกิจในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

อุตสาหกรรมในประเทศลาวเป็นแขนงเศรษฐกิจใหญ่แขนงหนึ่งรวมมีอุตสาหกรรมพลังงาน อุตสาหกรรมเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมแปรรูป (Power, mining and manufacturing) ซึ่งมีความสำคัญมาก และได้รับการพัฒนาให้ขยายตัวมาตลอดโดยเฉพาะในช่วงที่รัฐบาลได้ประกาศใช้นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจตั้งแต่ปี 1986 เป็นต้นมา ทำให้อุตสาหกรรมขยายตัวในอัตราเฉลี่ย แต่ปี 1986 - 1990 ประมาณร้อยละ 7 และระหว่างปี 1991 - 1995 ประมาณร้อยละ 14⁹ ซึ่งจะยกตัวอย่างบางแขนงอุตสาหกรรมที่สำคัญเช่น อุตสาหกรรมไฟฟ้า (Electric Power) อุตสาหกรรมเหมืองแร่ (Mining) และอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมอาหาร (Food industry) อุตสาหกรรมยาสูบ (Tobacco industry) อุตสาหกรรมสิ่งทอ (Textiles industry) อุตสาหกรรมไม้ (Wood industry)

⁹ กระทรวงอุตสาหกรรม - หัตถกรรม. วารสารสถิติอุตสาหกรรม-หัตถกรรม ปี 1975 - 94. วียงจันทน์ : 1995, หน้า 5 - 6.

อุตสาหกรรมเคมี (chemical Industry) อุตสาหกรรมพลาสติก (Plastic industry) และยังมีอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่สำคัญอีกด้วย

อุตสาหกรรมไฟฟ้าเป็นแขนงอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดของประเทศและได้รับการพัฒนาให้ขยายตัวมาตลอด ซึ่งการผลิตกระแสไฟฟ้าในประเทศลาวเป็นการผลิตด้วยพลังน้ำและรัฐบาลก็มีนโยบายขยายการผลิตดังกล่าวโดยได้ลงทุนเป็นจำนวนมากซึ่งถึงปี 1995 รวมมูลค่าการลงทุนทั้งหมดประมาณ 264.4¹⁰ ล้านดอลลาร์สหรัฐ จนทำให้การผลิตกระแสไฟฟ้าในแต่ละปีเพิ่มขึ้นและสามารถจำหน่ายเพื่อการบริโภคภายในและต่างประเทศ ดังจะได้เสนอในตารางที่ 3.9 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.9

Electric Power Production 1986 - 95

Unit : 1000 KW/h

Year	Production	Domestic Consumption	Export
1986	880	123	684
1987	557	126	387
1988	553	139	364
1989	708	149	491
1990	844	194	607
1991	828	185	562
1992	753	254	460
1993	919	264	596
1994	1,197	284	829
1995	1,085	337	676

Source : Basic statistics about the socio-economic development in the Lao P.D.R. 1995
Statistics about Industry - Handicraft 1995

¹⁰ National Statistics Centre, Basic statistics about the socio-economic development in the Lao P.D.R. (Vientiane: 1996)

ตารางที่ 3.9 แสดงให้เห็นว่า การผลิตกระแสไฟฟ้าได้เพิ่มขึ้นจาก 880,00 KW/h ในปี 1986 เป็นประมาณ 1,085,000 KW/h ในปี 1995 แต่ในช่วงนี้ บางปีผลิตได้น้อยนั้นก็เพราะฝนแล้ง ถ้าปีใดฝนตกมาก็ผลิตได้มากขึ้น และในช่วงหลังนี้การผลิตเพิ่มขึ้น เพราะรัฐบาลได้ลงทุนให้แก่การผลิตมากขึ้น และในปีใดหากผลิตได้มาก ก็สามารถส่งออกขายให้ต่างประเทศได้มากขึ้น เช่น ในปี 1986 ประเทศลาวสามารถขายไฟฟ้าในต่างประเทศประมาณ 684,000 kw/h และปี 1994 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 829,000 kw/h แต่ในปี 1995 ได้ขายออกเพียง 676,000 kw/h เท่านั้น แม้การผลิตจะเพิ่มขึ้นมากก็ตาม เพราะว่าการบริโภคภายในประเทศก็เพิ่มขึ้นด้วย เช่นในปี 1986 การบริโภคไฟฟ้าภายในประเทศประมาณ 123,000 kw/h ได้เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 337,000 kw/h ในปี 1995

ส่วนอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ก็เป็นแขนงการผลิตแขนงหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ ในปัจจุบันประเทศลาวแม้จะเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติก็ตาม แต่การทำเหมืองแร่ยังไม่มาก เพราะบางอย่างยังไม่ทันสำรวจ และบางอย่างสำรวจแล้วแต่ยังไม่มีการทำ ฉะนั้นการทำเหมืองแร่ในลาวจึงมีเพียงแร่ตะกั่ว (Lead) ถ่านหิน (Coal) ถ่านหินเหม็น (Stink Coal) หินปูนยิบซั่ม (Gypsum) และหินบารีท (Barith) และอื่น ๆ ซึ่งผลิตในแขนงนี้ก็เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ดังตารางที่ 3.10 ดังนี้

ตารางที่ 3.10

Mineral production 1986 - 1995

Unit : tons

Year	Coal	Lead	Gypsum	Barith	Stink Coal
1986	1,556	559	90	0	0
1987	1,187	510	57	0	0
1988	561	362	80	0	0
1989	1,000	384	404	0	0
1990	3,000	480	80	0	0
1991	2,890	349	76	3,500	0
1992	2,780	346	90	8,558	0
1993	3,140	504	130	4,800	40
1994	4,332	456	130	1,175	42
1995	23,198	634	124	2,200	77

Source : Ministry of Industry - Handicraft Statistics about Industry - Handicraft, 1995

ตารางที่ 3.10 แสดงให้เห็นว่า การทำเหมืองแร่โดยเปรียบเทียบปี 1995 กับปี 1985 มีปริมาณเพิ่มขึ้นมาก เช่น การผลิตถ่านหินในปี 1986 มีประมาณ 1,556 ตัน ได้เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 23,198 ตัน การผลิตตะกั่วเป็นในช่วงปี 1986 มีประมาณ 559 ตัน ได้เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 634 ตันในปี 1995 และการผลิตแรบซั่มในปี 1986 มีเพียงประมาณ 90 ตันเท่านั้น ได้เพิ่มขึ้นประมาณ 124 ตัน ในปี 1995 การผลิตแรบราร์ท (Barith) ได้เริ่มทำในปี 1991 และสามารถผลิตได้ประมาณ 3,500 ตันในปี 1992 แต่ได้ลดลงมาเป็นประมาณ 2,200 ตันในปี 1995 และการผลิตถ่านหินเหม็น (Stink coal) ในปี 1993 มีประมาณ 40 ตัน และได้เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 77 ตันในปี 1995 เป็น 634 ตัน ในปี 1995 นอกจากนั้นการผลิตอื่น ๆ ก็เพิ่มขึ้นด้วย

นอกจากการผลิตกระแสไฟฟ้าและการทำเหมืองแร่แล้วโรงจักรโรงงานอื่นๆ (Manufacturing) ก็มีบทบาทสำคัญในการทำให้เศรษฐกิจแห่งชาติมีความเจริญเข้มแข็งด้วย โดย

เฉพาะอุตสาหกรรมประเภทนี้ได้รับการส่งเสริมในช่วงการปฏิรูปเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นทางด้านนโยบายของรัฐและการลงทุนของภาคเอกชน จนทำให้การผลิตในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้น ซึ่งจะแสดงให้เห็นบางแขนงการผลิตดังตารางที่ 3.11 ดังนี้

ตารางที่ 3.11

Value of Manufacturing Production 1986 - 1995

Unit : 1000 Kips

Year	Food	Tobacco	Textiles	Wood	Chemicals
1986	15,404,852	3,900,700	1,013,810	34,521,300	1,363,137
1987	17,024,824	4,398,260	913,925	38,589,000	1,749,499
1988	12,061,886	4,900,856	1,233,280	32,673,682	1,426,020
1989	13,880,458	5,011,788	1,279,750	36,602,343	1,501,490
1990	22,092,235	6,674,104	787,320	39,742,345	1,788,055
1991	28,241,104	6,577,632	1,069,500	36,163,145	2,167,717
1992	29,861,073	6,754,580	1,968,105	26,760,903	2,456,022
1993	28,241,644	8,557,780	6,314,730	57,749,740	3,114,350
1994	30,795,430	10,521,540	7,054,750	66,901,750	3,219,919
1995	31,588,046	11,675,180	12,009,000	99,649,111	3,732,431

Source : Ministry of Industry - Handicraft Statistics about Industry - Handicraft, 1995

ตารางที่ 3.11 แสดงให้เห็นถึงการขยายตัวของบรรดาโรงจักรโรงงานต่าง ๆ ในช่วงการปฏิรูปเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตอาหาร การผลิตยาสูบ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมไม้ และอุตสาหกรรมเคมี ทั้งหมดเหล่านี้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น คือ มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารในปี 1986 มีประมาณ 15.4 ต่อกีบ (billions) ได้เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 31.5 ต่อกีบ ในปี 1995 มูลค่าของอุตสาหกรรมยาสูบ ในปี 1986 มีประมาณ 3.9 ต่อกีบ ได้เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 11.6 ต่อกีบ ในปี 1995 มูลค่าของอุตสาหกรรมสิ่งทอได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 1.0 ต่อกีบในปี 1986 เป็น

ประมาณ 12.0 ต่อกีบ ในปี 1995 ส่วนอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ แม้รัฐบาลจะมีนโยบายลดการตัดไม้ทำลายป่าก็ตาม แต่มูลค่าการแปรรูปไม้ก็ยังเพิ่มขึ้นจากประมาณ 34.5 ต่อกีบในปี 1986 เป็นประมาณ 99.6 ต่อกีบในปี 1995 และมูลค่าอุตสาหกรรมเคมีก็ได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 1.3 ต่อกีบในปี 1986 เป็นประมาณ 3.7 ต่อกีบในปี 1995

ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมของลาวที่ประกอบด้วยอุตสาหกรรมพลังงาน อุตสาหกรรมเหมืองแร่และโรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้ขยายตัวขึ้นในช่วงการปฏิรูปเศรษฐกิจในระยะผ่านมา ซึ่งในนั้นบรรดาโรงจักรโรงงานต่าง ๆ มีอัตราส่วนมากกว่าแขนงอุตสาหกรรมอื่น ๆ และในอนาคตต่อไปอุตสาหกรรมแขนงนี้ก็จะเพิ่มขึ้นเร็วกว่าแขนงอุตสาหกรรมอื่น ๆ อีก

การผลิตอุตสาหกรรมในช่วงการปฏิรูปได้รับการส่งเสริมให้ขยายตัว ซึ่งแสดงถึงการที่รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนเข้าในแขนงอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะใน ทศวรรษ 1990 การลงทุนจากภายในและต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นแต่ละปี ดังตารางที่ 3.12 ดังนี้

ตารางที่ 3.12

Investment in Industry 1990 - 1995

Unit : 1000

Year	Domestic (Kips)	Foreign (US\$)	Exchange Rate
1990	815,698	35,776	725 Kip/US\$
1991	747,331	23,099	713 Kip/US\$
1992	1,238,452	20,473	730 Kip/US\$
1993	1,263,513	22,330	723 Kip/US\$
1994	1,578,964	11,565	722 Kip/US\$
1995	2,903,548	39,135	841 Kip/US\$

Source : Basic statistics about the socio-economic development in the Lao P.D.R. 1991-1996.

ข้อมูลในตารางที่ 3.12 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะการลงทุนด้วยทุนภายในประเทศจะเพิ่มขึ้นเร็วมากในช่วงนี้ คือ ในปี 1990 การลงทุนภายในมีประมาณ 815,698,000 กีบ ได้เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 2,903,548,000 กีบในปี 1995 แต่ส่วนการลงทุนจากต่างประเทศได้ลดลงในช่วงปี 1990-1994 คือ ในปี 1990 การลงทุนจากต่างประเทศมีประมาณ 35,776,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ได้ลดลงเหลือเพียงประมาณ 11,565,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ แต่วกกลับมาเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 39,135,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 1995 ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนในปีนี้เป็นประมาณ 920 กีบต่อหนึ่งดอลลาร์สหรัฐฯ การลงทุนจากต่างประเทศลดลงในช่วงปี 1990-1994 นั้นอาจเป็นเพราะความเชื่อของนักลงทุนจากต่างประเทศที่มีต่อประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในด้านการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม คือ มีบางความคิดเห็นว่า ไม่ควรสร้างแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมระยะยาวและควรสร้างแผนพัฒนาเศรษฐกิจสำหรับแต่ละปี แต่มีบางความคิดเห็นที่ว่า ควรทำแผนพัฒนาระยะยาวจนสิ้นศตวรรษที่ 20 เลข และพร้อมกันนั้นก็ทำแผนพัฒนาสำหรับแต่ละปีด้วย และในที่สุดการลงทุนในในช่วงนี้ลดลงก็เป็นได้ หรืออาจจะเป็นเพราะระเบียบบางอย่างเกี่ยวกับการลงทุนในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ยังไม่อำนวยความสะดวกให้แก่การลงทุนก็เป็นไปได้ หรืออาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมของการลงทุนอยู่แล้วยังไม่ดี เช่น พื้นฐานโครงสร้างไม่สะดวก ถนนหนทางยังมีคุณภาพต่อ การติดต่อสื่อสารยังไม่ขยายตัว ตลาดภายในไม่กว้างหรืออุปสงค์ไม่มาก และความสะดวกในการดำรงชีวิตก็ยังไม่ดี เช่น สถานที่พักอาศัย สถานที่รักษาพยาบาล ตลอดถึงสถานที่เรียนของเด็กในวัยเรียนของผู้มาลงทุนชาวต่างประเทศยังไม่เพียงพอและสะดวกเท่าใด พอที่จะดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาในประเทศ เพราะฉะนั้น จึงทำให้จำนวนประเทศและปริมาณการลงทุนจึงน้อยมาก ดังจะแสดงให้เห็นในตารางที่ 3.13 ดังนี้

ตารางที่ 3.13

Cumulating Investment License up to end of June 1995

Unit : US dollars

No	Country	Number of projects	Investment capital (foreign part) x 1000
1.	Australia	40	113,387.00
2.	Austria	3	172.00
3.	Belgium	1	437.00
4.	Canada	12	2,435.00
5.	China	56	36,094.00
6.	Denmark	5	356.00
7.	France	61	310,975.00
8.	Germany	7	3,219.00
9.	Holland	3	770.00
10.	Hongkong	23	28,266.00
11.	India	2	645.00
12.	Indonesia	2	5,140.00
13.	Italy	6	1,973.00
14.	Japan	14	7,348.00
15.	Macau	2	2,560.00
16.	Malaysia	10	30,481.00
17.	Mynmar	3	65.00
18.	N. Korea	1	3,300.00
19.	New Zealand	5	734.00
20.	Norway	1	56,000.00
21.	Russia	14	15,821.00
22.	S. Korea	15	394,085.00
23.	Singapore	16	12,027.00

No	Country	Number of projects	Investment capital (foreign part) x 1000
24.	Sweden	7	2,203.00
25.	Switzerland	2	240.00
26.	Taiwan	30	65,065.00
27.	Thailand	229	1,946,760.00
28.	U.K.	11	16,585.00
29.	Ukrain	1	200.00
30.	USA	38	1,515,830.00
31.	Vietnam	10	2,724.00
	Total	630	4,595,897.00

Source : Permanent Office of the Foreign Investment Committee. Vientiane, July 1995.

แต่ถึงอย่างไรก็ตามในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาคือตั้งแต่ปี 1986 - 1995 จำนวนโรงจักรโรงงานอุตสาหกรรมก็ได้เพิ่มขึ้นในแต่ละปีในระหว่างปี 1986-1990 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยในแต่ละปีประมาณร้อยละ 7 และในช่วงปี 1991-1995 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 16¹¹ ส่วนจำนวนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีนั้น จะแสดงในในตารางที่ 3.14 ดังนี้

¹¹ กระทรวงอุตสาหกรรมและหัตถกรรม, สถิติอุตสาหกรรม-หัตถกรรม. (เวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งรัฐ, 1995), หน้า 2-3.

ตารางที่ 3.14

Number of The industrial Enterprises 1986 - 1995

Year	Enterprises
1986	318
1987	322
1988	358
1989	450
1990	452
1991	1,125
1992	2,767
1993	5,097
1994	5,946
1995	10,826

Source : Basic Statistics about the Socio - economic development in the Lao P.D.R for 15 Year (1975 - 90) Statistics about the Industry - Handicraft, 1995

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นจาก 348 แห่งในปี 1986 เป็น 10,826 แห่งในปี 1995 นั้น แสดงถึงการขยายตัวของแขนงอุตสาหกรรมในช่วง 40 ปีแห่งการปฏิรูปเศรษฐกิจของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แต่จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นมาก ๆ นั้น ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กและหัตถกรรมที่นำเงินทุนภายในประเทศโดยเฉพาะทุนของ ประชาชนคนลาวเอง ส่วนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ก็นั้นก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน แต่มี จำนวนน้อยกว่า

ฉะนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า ภายหลังจากที่พรรคและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ได้ประกาศนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจแล้ว ผู้ที่มีทุนก็มีโอกาสใช้ทุนของตนเพื่อขยาย ผล และจำนวนหนึ่งก็ได้มาลงทุนเข้าในแขนงอุตสาหกรรมและหัตถกรรม โดยอิงตามความ สามารถด้านทุนทรัพย์ของตน แล้วขยายเพิ่มขึ้นในแต่ละปี จนทำให้อุตสาหกรรมของประเทศเติบโต

ใหญ่เข้มแข็ง และกลายเป็นแขนงเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของประเทศแขนงหนึ่งเหมือนกันกับแขนงเกษตรกรรมและบริการซึ่งทั้งสามแขนงการใหญ่ทางด้านเศรษฐกิจดังกล่าวนี้คือพื้นฐานเศรษฐกิจของชาติที่จะทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศมีการก้าวหน้าขยายตัวและมีเสถียรภาพ ซึ่งในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศตลอดถึงชีวิตการเป็นอยู่ของประชาชนก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงตามด้วย ซึ่งจะได้เสนอเป็นข้อต่อไป

3.3 การปฏิรูปเศรษฐกิจและผลกระทบต่อเศรษฐกิจแห่งชาติ

การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจในช่วงดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นช่วงที่ทำให้ทุกแขนงการเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นมาก ซึ่งแสดงถึงผลิตภัณฑ์โดยรวมของแขนงการต่างๆ เพิ่มขึ้น และได้ส่งผลกระทบต่อรายได้ประชาชาติ (GNP) และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศให้เพิ่มขึ้นในแต่ละปี หมายความว่า การที่รัฐบาลแห่งสปป.ลาว ได้มีนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจจากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมสู่ระบบเกษตรกรรมและการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมที่เป็นพื้นฐานการผลิตที่ดีของเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งโดยรวมแล้วจะเห็นได้ว่า ถ้าประเทศใดหากสามารถทำให้การผลิตดังกล่าวขยายตัวและกลายเป็นพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งได้ ก็จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศนั้นมีเสถียรภาพ และส่วนการดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจของสปป.ลาวในระยะที่ผ่านมา ก็มีจุดประสงค์อยากให้การผลิตและเศรษฐกิจขยายตัวนั่นเอง สำหรับระยะ 10 ปีที่ผ่านมา นโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจก็ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจแห่งชาติของสปป.ลาวเป็นอย่างมาก ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นในตารางที่ 3.15 ดังนี้

ตารางที่ 3.15

National income and prices 1985 - 1994

Unit : (Annual Percent change)

Items	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Real GDP	6.9	9.2	-2.9	-0.7	14.3	6.7	4.0	7.0	6.1	8.4
Agriculture	7.4	9.4	-1.9	-4.2	10.8	8.7	-1.7	8.3	2.7	7.6
Industry	12.0	6.6	-16.0	-2.4	35.0	16.2	19.9	7.5	10.3	8.7
Real GDP Per capita	4.0	6.2	-5.6	-3.5	11.0	3.7	1.0	4.0	3.1	5.3
Nominal GDP (in billions of Kip)	76	124	210	235	427	613	722	848	986	1,159
Consumer Price index (Annual average)	106.0	37.1	6.9	14.4	59.5	35.7	13.4	9.8	6.3	6.7
Consumer price index (end of period)	136.8	15.0	9.8	13.0	82.1	17.7	10.4	6.0	9.0	6.8

Source : - Ministry of Finance. Financial Report, 1995

- International Monetary Fund. Annual Report 1996.

ตารางนี้แสดงให้เห็นว่า ภายหลังจากที่ได้ดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจแล้วการผลิตและพื้นฐานเศรษฐกิจก็ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยเฉพาะการผลิตทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม จนทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมและรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นในแต่ละปี แม้ในปีเริ่มต้นคือ 1987 และ 1988 เศรษฐกิจจะถดถอยบ้างก็ตาม แต่ในช่วงหลังจะดีขึ้นทุกปีโดยเฉพาะในปี 1989 ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ได้เพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ ถึงระดับร้อยละ 14.3 และในปีต่อมาก็ได้เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ส่วนปี 1995 ผลิตภัณฑ์มวลรวมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ฉะนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าการปฏิรูปจากเศรษฐกิจแห่งชาติขยายตัวเร็วขึ้น รัฐบาลก็มีรายได้และรายจ่ายเพิ่มขึ้นในแต่ละปีด้วย ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงตารางที่ 3.16 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.16

Government Budget 1984 - 1995

Items	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
	(in billion of kips)											
Revenue	4.9	10.5	18.5	20.1	28.5	35.6	61.0	74.7	85.6	113.3	135.8	169.6
Tax	1.7	1.4	1.8	2.0	21.5	27.4	37.6	54.4	60.8	85.9	106.7	136.7
Nontax	3.3	8.9	16.7	18.1	7.1	8.1	23.3	20.3	24.9	27.3	29.1	32.9
Expenditure	8.3	19.6	26.5	29.5	75.0	106.4	143.4	151.1	174.4	170.5	258.9	290.8
current	4.1	9.5	14.8	16.0	28	39.9	69.9	82.0	99.5	104.9	127.1	151.0
capital	4.3	10.2	11.7	13.5	47.0	66.5	73.6	69.1	74.9	65.6	131.8	140.0
Balance	-3.4	-9.5	-8.0	-9.4	-46.5	-70.8	-82.5	-76.4	-88.7	-57.3	-123.1	-121.0
	(in percent of GDP)											
Revenue	15.9	15.6	14.9	9.6	12.2	8.3	9.9	10.3	10.5	11.9	12.2	13.3
Tax	5.4	1.9	1.4	0.9	9.1	6.4	6.1	7.5	7.4	9.0	9.6	10.7
Nontax	10.5	11.8	13.5	8.7	3.0	1.9	3.8	2.8	3.0	2.9	2.6	2.6
Expenditure	27.0	26.0	21.3	14.1	32.0	24.9	23.4	20.9	21.4	17.9	23.0	22.8
current	13.3	12.5	11.9	7.6	11.9	9.4	11.4	11.3	12.2	11.0	11.4	11.8
capital	13.7	13.5	9.4	6.4	20.0	15.6	12.0	9.6	9.2	6.9	11.8	10.9
Balance	-11.1	-12.4	-6.5	-4.5	-19.8	-16.6	-14.4	-11.3	-11.7	-7.8	-11.0	-9.5

Source : - Ministry of finance. Financial Report. 1995

- International Monetary fund. Annual Report. 1996

จากตารางที่ 3.16 นอกจากจะแสดงให้เห็นการเพิ่มขึ้นของรายได้และรายจ่ายของรัฐบาลแล้ว ยังชี้ให้เห็นถึงการลดลงประมาณของรัฐบาลอีกด้วย ซึ่งมีการขาดดุลมาทุก ๆ ปี โดยเฉพาะขึ้นปี 1988 มีการขาดดุลถึงร้อยละ 49.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ถือว่าเป็นการขาดดุลประมาณในอัตราที่สูงที่สุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา เพราะว่าในปี 1988 รัฐบาลได้ใช้จ่ายในการลงทุนมากขึ้นคือในปี 1987 อัตราการลดลงของรัฐบาลมีเพียงร้อยละ 6.4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมเท่านั้น ได้เพิ่มเป็นร้อยละ 20 ในปี 1988 ส่วนปีหลัง ๆ ที่ผ่านม้อัตราการขาดดุลประมาณของรัฐบาลก็ค่อย ๆ ลดลงนี้ก็เป็นเพราะรายได้ของรัฐบาลเพิ่มขึ้น แม้รายจ่ายจะเพิ่มขึ้นด้วยก็ตาม หมายความว่าในระยะที่ผ่านมานี้รายได้และรายจ่ายของรัฐบาลได้เพิ่มขึ้นพร้อม ๆ กันและโครงสร้างประกอบของรายได้และรายจ่ายก็ได้เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่น รายได้ของรัฐบาลจะประกอบด้วยรายได้จากภาษี และรายได้ที่ไม่ใช่ภาษี ซึ่งก่อนการปฏิรูปจนถึงปี 1987 รายได้ของรัฐบาลที่ได้จากภาษีจะน้อยกว่ารายได้ที่ไม่ใช่ภาษี แต่ว่าตั้งแต่ปี 1988 เป็นต้นมารายได้จากภาษีจะมากกว่ารายได้ที่

ไม่ใช่ภาษีมาตลอด นี่อาจเป็นเพราะสองสาเหตุคือ รัฐบาลได้ปล่อยให้เอกชนดำเนินธุรกิจอย่างเสรี ทำให้จำนวนการลงทุนทำธุรกิจของเอกชนเพิ่มมากขึ้น รัฐจึงสามารถเก็บภาษีได้มากขึ้น และสาเหตุที่สองอาจเป็นเพราะการดำเนินเศรษฐกิจโดยตรงของรัฐได้ลดลง ส่วนรายจ่ายของรัฐก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเดียวกันคือก่อนการปฏิรูปจนถึงปี 1987 รายจ่ายสำหรับการลงทุนของรัฐจะน้อยกว่ารายจ่ายอื่น ๆ (Current expenditure) แต่ว่าตั้งแต่ปี 1988 เป็นต้นมา รายจ่ายสำหรับการลงทุนจะมากกว่าหรือว่าไม่น้อยกว่ามาก คือในปี 1988 การใช้จ่ายในการลงทุนกลับน้อยกว่าคือ ประมาณร้อยละ 9.6 ส่วนการใช้จ่ายอื่น ๆ อยู่ในระดับ 11.3 แต่ว่าพอมาถึงปี 1994 และ 1995 รายจ่ายสำหรับการลงทุนและรายจ่ายอื่น ๆ เกือบเท่ากัน (ดูตารางที่ 3.16) ถึงอย่างไรก็ตาม แม้รายรับและรายจ่ายของรัฐบาลจะเพิ่มขึ้น แต่รัฐบาลก็ยังไม่สามารถทำให้งบประมาณเกินดุลได้ ฉะนั้น รัฐบาลก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ด้วยการลดรายจ่าย และเพิ่มรายรับของรัฐบาลขึ้น

แต่โดยรวมแล้วเศรษฐกิจมีการขยายตัวเร็วขึ้นทำให้รายได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 5 ตี้อีกในปี 1984 เป็นประมาณ 170 ตี้อีกในปี 1995 ถือว่ารายได้ของรัฐเพิ่มขึ้นมากในรอบ 40 ปีที่ผ่านมา และถ้าคิดเฉลี่ยต่อหัวของประชากร แล้วสามารถแสดงให้เห็นดังตารางที่ 3.17 ดังนี้

ตารางที่ 3.17

GNP Per Capita 1987 - 1995

Unit : \$US

Year	GNP Per Capita
1987	160
1988	180
1989	180
1990	170
1991	230
1992	250
1993	290
1994	320
1995	350

Source : Asian Development Bank. Annual Report 1977 - 1996

ในเมื่อรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นจาก 160 ดอลลาร์สหรัฐ ฯ ในปี 1987 เป็น 350 ดอลลาร์ ในปี 1995 ก็หมายความว่าระดับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจสูงขึ้น ประชาชนก็มีรายได้สูงขึ้น รัฐบาลสามารถนำรายได้ดังกล่าวมาพัฒนาประเทศมากขึ้นและประชาชนก็สามารถบริโภคสินค้าสาธารณะที่มีคุณภาพดีขึ้นไปตลอด

การปฏิรูปเศรษฐกิจในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : จากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบบังคับโดยส่วนกลางสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดที่มีการดูแลจากรัฐหรือระบบเศรษฐกิจแบบผสมนั้นเป็นกระบวนการที่ได้รับผลกระทบจากความชงกัน ในการพัฒนาเศรษฐกิจและได้รับผล กระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจของโลกในทศวรรษ 1980 ที่ผ่านมา ซึ่งผลกระทบดังกล่าวนี้ทำให้ผู้นำของประเทศต้องได้เปลี่ยนแปลงนโยบายการบริหารประเทศใหม่โดยเจาะการบริหารเศรษฐกิจแห่งชาติ ทำให้เกิดมีการปฏิรูปจากระบบการบริหารแบบเก่าสู่ระบบการบริหารแบบใหม่ ซึ่งในช่วงแรก ผู้นำของประเทศต้องได้ค้นคว้าหาวิธีการและขนาดก้าวของการดำเนินการปฏิรูปโดยเริ่มจากการประยุกต์ใช้ทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อวางแนวทางหรือ

นโยบายการปฏิรูปและประกาศนโยบายดังกล่าวให้ประชาชนได้รับทราบและปฏิบัติ ซึ่งการดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งแต่ปี 1986 จนถึงปี 1995 แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจแห่งชาติได้ขยายตัวเร็วกว่าก่อนการปฏิรูป ฉะนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าการปฏิรูปเศรษฐกิจจากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมสู่ระบบเศรษฐกิจแบบผสมในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทำให้เศรษฐกิจแห่งชาติได้รับการพัฒนาให้มีเสถียรภาพและประชาชนก็มีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น